

Handläggare: Monica Fredriksson
Tfn: 08-508 09 021

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

Matning av vildfåglar på Strömmen - svar på skrivelse från ordföranden Jan Valeskog (s)

Förslag till beslut

Skrivelsen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande. Nämnden anser därmed att vintermatning av vildfåglar på Strömmen ska fortsätta.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Yngve Lindström
avdelningschef

Sammanfattning

Nämndens ordförande Jan Valeskog (s) har inkommit med en skrivelse till stadsdelsnämnden angående eventuellt upphörande av matning av vildfåglar på Strömmen.

Enligt förvaltningens bedömning finns det inte tillräckligt starka skäl som talar för att man ska sluta mata vildfåglar på Strömmen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsmiljöavdelningen. Information har inhämtats från Läsveterinären, Statens veterinärmedicinska anstalt, Jordbruksverket och Smittskyddsinstitutet samt från Thord Fransson på Naturhistoriska Riksmuseet.

Bakgrund

Ordföranden Jan Valeskog (s) har inkommit med en skrivelse till stadsdelsnämnden angående eventuellt upphörande av matning av vildfåglar på Strömmen. Jan Valeskog framhåller att det tidigare diskuterats om det är lämpligt att i denna omfattning mata ett så stort antal fåglar, som annars själva skulle se till att skaffa föda på ett mer naturligt sätt. Med anledning av hotet om spridning av fågelsjuka finns enligt Jan Valeskog ytterligare skäl att ompröva denna verksamhet. Han önskar därför att förvaltningen utreder frågan om fortsatt matning av vildfåglar på Strömmen.

Stadsdelsnämnden beslutade den 16 mars 2006 att överlämna Jan Valeskogs (s) skrivelse till förvaltningen för beredning. Skrivelsen bifogas, *bilaga 1*.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholms stad har matat fåglarna på Strömmen sedan 1955. Fåglarna matas från december till mars, ungefär en gång om dagen. Ansvar för fågelmatningen överfördes 1997 på Norrmalms stadsdelsnämnd, som för 2006 budgeterat 450 000 kr för fågelmatningen. I denna summa ingår utplacering av 10-15 fågelbord runt om på Norrmalm. Detta är ett sätt att försöka koncentrera allmänhetens matande till givna platser och därmed minska förekomsten av skadedjur. Fågelmatningen sköts av en entreprenör som upphandlats. Just nu pågår en ny upphandling. Denna kan emellertid avbrytas utan ekonomiska konsekvenser i det fall nämnden beslutar att inte ha någon fågelmatning denna vinter.

Förra säsongen avbröts stadens ordinarie matning av vilda fåglar en vecka tidigare än vanligt på grund av fågelinfluensan. En successiv nedtrappning av matningen gjordes och matningen flyttades också ut mot Saltsjön i syfte att minimera kontakt mellan sjöfåglar och fågelarter inne i staden. Beslutet fattades i samråd med Jordbruksverket.

Med anledning av utbrottet av fågelinfluensan startades en gemensam webbplats för berörda myndigheter, www.fagelinfluensa.info, och ett telefonnummer dit allmänhet kan ringa och ställa frågor kring fågelinfluensan (tele: 020 - 20 20 00)

Smittorisken för fågelinfluensa bedöms i dagsläget vara lägre än tidigare. Sverige är nu fritt från områden med restriktioner och det aktiva bekämpningsarbetet kring samtliga fall av aggressiv fågelinfluensa är därmed avslutat.

Ansvariga myndigheter håller fortfarande beredskap för nödvändiga insatser om smittläget skulle förändras. Webbplatsen kommer därför att fortsätta ge svar på frågor om fågelinfluensa i samma omfattning som tidigare.

Vid utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar, som till exempel fågelinfluensa, har Jordbruksverket det övergripande ansvaret för beredskap och bekämpning enligt epizootilagen, som reglerar hur smittsamma djursjukdomar hos våra produktionsdjur ska bekämpas. Jordbruksverket är således samordnare när det gäller beredskap och bekämpning av djursjukdomen fågelinfluensa och den beslutande myndigheten inom denna fråga.

Enligt *Statens veterinärmedicinska anstalt*, SVA, finns inget entydigt svar på frågan om huruvida staden bör fortsätta med vinterutfordringen av vildfåglar på Strömmen. Å ena sidan kan man konstatera att matningen gör att fler fåglar stannar kvar i staden, istället för att flytta vidare söderut och söka efter föda. Å andra sidan skulle en hel del fåglar stanna i alla fall, även om matningen upphör. Strömmen är en plats med mycket öppet vatten vilket kommer att locka till sig fåglar även om staden skulle sluta vinterutfordra. En del av de fåglar som ändå skulle stanna riskerar att svälta och dö om det blir en kall vinter. Att inte mata fåglarna innebär också att de kan bli svagare och mer mottagliga för smitta. En möjlig slutsats är alltså att man vinner på att utfordra fåglar rent allmänt, då de får bättre hull och därmed bättre motståndskraft. Å andra sidan kan matningen göra att fåglarna samlas på en ännu mer begränsad yta än annars vilket ökar risken för spridning av smittämnen fåglarna emellan.

Ringmärkningsfynd visar att knölsvanarna är mycket stationära vintertid, men de kan också byta övervintringsplats mellan olika år. Detta styrs sannolikt av hur sträng vintern är. Hur stor inverkan den under lång tid pågående utfordringen av sjöfågel på Stockholms ström har för valet av övervintringsplats är svårt att uttala sig om.

En faktor som talar för att staden kan fortsätta med vinterutfordring är att staden börjar vinterutfordra relativt sent. Ju senare på säsongen man börjar mata, desto mindre stör man de ”naturliga” flyttstråken. När man börjar mata så pass sent som i december så har de flesta flyttbenägna fåglar sannolikt redan lämnat området.

Det absolut sämsta alternativet för fåglarna skulle vara om staden påbörjar vinterutfordring och sedan avbryter mitt i säsongen p.g.a. ett nytt utbrott av fågelinfluensa.

Jordbruksverket planerar i dagsläget inga riktlinjer för utfordring av viltfåglar. Emellertid finns alltid risken att Strömmen skulle kunna hamna i en skydds- och övervakningszon och då måste matningen avbrytas direkt. Sannolikheten för detta bedöms som liten i nuläget, men om det blir ett massutbrott av fågelinfluensa kan det dock bli aktuellt. Skydds- och övervakningszonerna gäller i en månad från det att man senast upptäckt en smittad fågel i zonen.

Smittskyddsinstitutet framhåller att smitta från vilda fåglar till människor hittills endast inträffat i samband med att människor plockat dun från självdöda svanar. Den enda restriktionen avseende kontakt mellan fågel och människa som smittskyddsinstitutet anser befogad är att man inte ska ta i döda fåglar. De ser därför i nuläget inga skäl till restriktioner avseende matning.

Thord Fransson på *Naturhistoriska riksmuseets ringmärkningscentral* anser att matning av fåglar fyller en viktig funktion. Framförallt för fåglarna, men även för människor som på detta sätt får en närmare kontakt med naturen. Vintermatningen vid Strömmen är något av en turistattraktion och t.ex. många föräldrar och barn besöker platsen för att titta på när fåglarna matas.

Att mata fåglar framhålls ibland som ett onaturligt ingripande, men Thord Fransson menar att man då bör ta i beaktande att människan redan gjort intrång i naturen som är betydligt större än fågelmatning. Vore det inte för människan och stadens framväxt så skulle det vara en annorlunda fågelpopulation i den här delen av världen jämfört med idag och helt andra livsbetingelser för fåglarna.

Thord Fransson anser att vintermatningen är en möjlighet att hjälpa fåglarna förbi den ”flaskhals” som vintern är och att matningen därmed fyller en mycket viktig funktion för fåglarna.

Det är enligt Thord Fransson oerhört svårt att bedöma vad som skulle hända om staden skulle avbryta fågelmatningen inför vintern. Knölsvanar och gräsänder är vanemässiga djur som kan bli över tjugo år gamla. Ett sannolikt scenario är därför att en stor del av fåglarna skulle återvända till Strömmen och förvänta sig att hitta mat på samma ställe som vanligt. Blir det en kall vinter riskerar man därför att många fåglar dör av matbrist.

Utfodringsplatsen på Strömmen är otillgänglig för allmänheten, vilket underlättar att hålla isär fåglar och människor vid matningstillfällena. Skulle staden sluta vinterutfodra finns risken att det uppstår en allmän matning av fåglar på annan plats där människor löper större risk för att komma i kontakt med den mängd fågelträck som blir följderna av att många fåglar samlas på samma plats.

En annan faktor som talar för att fortsätta vintermatningen på Strömmen är att det finns möjlighet att ha en viss uppsikt och kontroll över fågelbeståndet och på så sätt snabbare upptäcka ett eventuellt utbrott av fågelinfluensa.

Under förra säsongen hände det vid några tillfällen att smittade fåglar kom in i ett vildbestånd utan att smittan spred sig i beståndet. Detta tyder på att fågelinfluensa av olika anledningar har betydligt svårare att sprida sig mellan vildfåglar än mellan tamfåglar.

Sammanfattningsvis kan förvaltningen inte finna några övervägande skäl att avsluta vintermatningen av vildfåglar på Strömmen.

Bilagor:

1. Skrivelse från Jan Valeskog (s)
2. Norrmalms stadsdelsnämnds barnchecklista